

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Директор Вертіївського дошкільного
навчального закладу «Колосок»

_____ Я.С.Проценко

Наказом №19 від 15 січня 2021 року

**Програма-передумова системи НАССР щодо
безпеки зберігання та використання
токсичних сполук і речовин**

ЗМІСТ

1.	Мета	та	сфера	застосування	3
					3
2.	Порядок введення в дію				3
3.	Нормативні посилання				3
4.	Терміни та визначення				4
5.	Відповідальність				5
6.	Опис процедур (порядок дій, моніторинг, коригувальні дії)				9
7.	Навчання персоналу				10
8.	Додатки				10
8.1.	Ф-1.1				11
8.2.	Ф-1.2				

1. Мета та сфера застосування

Програма-передумова системи НАССР щодо безпечності зберігання та використання токсичних сполук і речовин (далі – Програма-передумова) встановлює порядок безпечного зберігання та використання токсичних сполук і речовин.

Дія цієї програми-передумови поширюється на задіяних працівників харчоблоку закладу дошкільної освіти.

2. Порядок введення в дію

Вводиться в дію з моменту її затвердження. При змінах в програмі-передумові затверджується наступна редакція. Кожна зміна редакції реєструється відповідальною особою в **Листі реєстрації змін програм-передумов Ф-1**.

3. Нормативні посилання

- Наказ № 590 від 01 жовтня 2012 року «Вимоги щодо розробки, впровадження та застосування постійно діючих процедур, заснованих на принципах Системи управління безпечністю харчових продуктів (НАССР)»;
- Закон України від 23 грудня 1997 року № 771 «Про основні принципи та вимоги щодо безпечності та якості харчових продуктів».

4. Терміни, визначення та скорочення

інгредієнт - будь-яка хімічна речовина синтетичного або натурального походження, що входить до складу мийного засобу;

мийний засіб - будь-яка речовина або препарат, що містять мило та/або інші поверхнево-активні речовини, призначені для прання або очищення та використання в побуті і промисловості, у формі рідини, порошку, пасти, бруска, плитки, таблетки тощо;

очищення - відокремлення забруднень від основи з переведенням їх у стан розчину чи дисперсії;

поверхнево-активна речовина - будь-яка органічна речовина та/або препарат, що використовуються в мийних засобах, мають поверхнево-активні властивості та складаються з однієї або більше гідрофільних груп і однієї або більше гідрофобних груп такого характеру та розміру, які можуть знизити рівень поверхневого натягу води, сформувати мономолекулярні шари, що розтікаються або адсорбуються на межі між водою і повітрям, емульсії та/або мікроемульсії,

та/або міцели, а також можуть адсорбуватися на межі між водою і твердою поверхнею;

пральний порошок - синтетичний порошкоподібний мийний засіб загального користування для побутового прання, зокрема в громадських пральнях;

прання - видалення різноманітних забруднень з тканин;

препарат - суміш або розчин, який складається з двох або більше речовин;

речовина - хімічний елемент та його сполуки в природному стані або ті, що отримані в результаті будь-якого технологічного процесу, включаючи будь-які добавки, необхідні для забезпечення їх стійкості, та будь-які домішки, що утворюються під час технологічного процесу, крім будь-якого розчинника, що може бути відокремлений, не впливаючи на їх стійкість або не змінюючи їх складу;

небезпечна хімічна речовина (НХР) – хімічна речовина, безпосередня чи опосередкована дія якої може спричинити загибель, гостре чи хронічне захворювання або отруєння людей і завдати шкоди довкіллю;

дезінфекційні засоби — це речовини хімічного або біологічного походження чи суміш речовин, які застосовують для приготування дезінфекційних розчинів для оброблення різних предметів з метою знищення або зменшення кількості хвороботворних організмів (збудників інфекційних хвороб) у середовищі життєдіяльності людини;

токсичні речовини - це речовини, які викликають отруєння усього організму людини або впливають на окремі системи людського організму (кровотворну, центральну нервову) .

перехресне забруднення - забруднення харчових продуктів хімічними, фізичними чи біологічними небезпечними факторами через повітря, воду, людей, інші харчові продукти, а також допоміжні матеріали для переробки, предмети та матеріали, що контактують з харчовими продуктами;

дезінфекція - знищення (видалення) в зовнішньому середовищі збудників інфекційних та паразитарних хвороб.

НАССР – Hazard Analysis and Critical Control Points (Аналіз ризиків і критичні контрольні точки).

Ф – форма.

5. Відповідальність

Відповідальність за дотримання вимог програми-передумови несуть задіяні працівники харчоблоку закладу дошкільної освіти.

Контроль за дотриманням вимог здійснює директор – постійно та члени групи НАССР – при проведенні верифікації ефективності функціонування системи НАССР.

6. Опис процесу (порядок дій, моніторинг, коригувальні дії)

6.1 Мийні та деінфекційні засоби визначено та наведено у **додатку А-Програми-передумови №5**. При змінах перелік мийних та дезінфекційних засобів оновлюється.

6.2. Вимоги до сполук та речовин

Сполуки та речовини повинні:

- бути дозволеними до застосування в Україні;
- бути легкими в застосуванні;
- забезпечувати якісну дезінфекцію при невисокій концентрації розчину, короткому часу експозиції;
- бажано мати пролонговану дезінфікуючу дію;
- бути сумісними з матеріалами, з яких виготовлені поверхні або вироби;
- не псувати поверхні та вироби;
- бажано не мати неприємного запаху.

6.3. В закладі можна застосовувати й зберігати такі токсичні речовини:

- необхідні для догляду за чистотою й санітарним станом;
- необхідні для догляду за обладнанням.

Токсичні миючі й дезінфікуючі речовини повинні бути позначені (марковані) й зберігатися так, щоб продукти, поверхні, що контактують із продуктами, й пакувальні матеріали були захищені від забруднення. Варто виконувати всі відповідні правила й норми щодо їхнього застосування, використання або зберігання, видані виробниками цих засобів і державними органами.

Усі засоби та речовини повинні зберігатись у приміщеннях з обмеженим доступом, в яких слід контролювати умови зберігання. Повинні вестися записи щодо забезпечення умов зберігання.

Небезпечні та токсичні речовини, які використовуються для миття й дезінфекції, повинні відповідати умовам застосування.

Зберігання непродовольчих хімічних речовин необхідно організувати таким чином, щоб вони не створювали загрози безпечності для сировини, інгредієнтів, упаковки і напівфабрикатів.

Зберіганням підлягають виключно хімічні речовини для використання в харчовій промисловості. Кожна партія хімічних речовин повинна супроводжуватися сертифікатом походження.

Хімічні речовини повинні зберігатися відповідно з їх умовами зберігання в призначених для цього приміщеннях (частинах приміщень, контейнерах) з помітною відповідної ідентифікацією. Засоби зберігають у місцях, не доступних для загального користування, у сухому прохолодному приміщенні.

Повинні бути вжиті заходи обережності, щоб не допустити забруднення продукції і робочих поверхонь цими хімічними речовинами (вони повинні бути марковані належним чином і зберігатися в закритих контейнерах і ні в якій мірі не розташовуватися серед харчових продуктів).

6.4. Правила поводження з токсичними сполуками та речовинами

6.4.1. Щоб уникнути небажаних наслідків при користуванні хімічними препаратами, необхідно дотримуватися правил:

- усі препарати слід застосовувати тільки за прямим призначенням, суворо дотримуватися інструкцій та рекомендацій;
- усі засоби побутової хімії, якщо це навіть звичайний пральний порошок, слід зберігати у недоступних для дітей місцях;
- хімічні речовини не можна розпилювати поруч з відкритим полум'ям;
- після завершення робіт слід обов'язково провітрити приміщення;
- під час роботи з агресивними хімічними речовинами — кислотами, лугами — треба надягати гумові рукавиці та окуляри;
- не можна нюхати, низько нахилитися над посудом з хімічною речовиною;
- не використовувати тару, що залишилася після побутових хімікатів;
- не переливати і пересипати побутові хімікати в інший посуд;
- не перевіряти невідомі побутові хімікати на дотик;
- не пробувати побутові хімікати на смак;
- не змішувати будь-які побутові хімікати на свій розсуд, підпалювати їх.
- усі роботи, пов'язані з дезінфекційними засобами (фасування, приготування розчинів тощо), проводять у спецодязі (халат, косинка), обов'язково використовують засоби індивідуального захисту (респіратор, гумові рукавички, герметичні окуляри).

6.4.2. Персонал, який використовує в своїй роботі сполуки та речовини повинен пройти інструктаж та навчання щодо зберігання та використання токсичних сполук та речовин.

6.5. Дії у випадку неналежного використання токсичних сполук та речовин

6.5.1. Отруєння

Ознаки отруєння залежать від шляху надходження хімікатів до організму. У разі потрапляння їх у шлунок спостерігаються нудота, сильне виділення слини, неприємний смак у роті, блювота.

Якщо відбулося вдихання хімікату з повітрям, тоді з'являються нежить, дряпання в горлі, кашель.

Після потрапляння хімікатів на шкіру характерні свербіж шкіри, почервоніння, висип.

6.5.2. Перша допомога

- При отруєннях, що виникли внаслідок вдихання токсичних речовин, основним завданням першої допомоги є негайне транспортування потерпілого до медичної установи.
- У випадку зупинки дихання слід провести безперервне штучне дихання.
- При отруєннях внаслідок потрапляння речовини в організм необхідно промити шлунок, викликаючи штучну блювоту (сольовий розчин, слабкий розчин марганцю).
- Речовини зі шкіри і слизових оболонок слід видалити струменем води.
- У кожному із зазначених випадків потерпілого необхідно доставити до медичної установи.

Токсичні речовини	Перша допомога
Інсектицид (засіб від комах)	2+ 3, +А
Каустична сода	1+2, А
Отрута для мишей	2+3+4, Б
Засіб для дезінфекції	1+2, Б

1-Не викликати блювоту (якщо субстанції другий раз пройдуть по стравоходу, організму буде завдано дуже великої шкоди).

2-напоїти водою (чаєм або соком, але не газованим напоєм). **Ні в якому разі не давати молоко. Воно допомагає організмові засвоїти отруту!**

3-викликати блювоту (щоб вивести отрути з організму). Спочатку дати отруєному випити воду, чай або сік, нахилити рівну частину його тулуба вперед, викликати подразнення піднебіння пальцем або чайною ложкою.

4-дати таблетку активованого вугілля(щоб зв'язати рештки отрути в організмі). Запивати таблетку можна водою або лимонадом.

5-дати небагато жирних вершків або шматочок вершкового масла (для розчинення пінних хімікатів в організмі).

А - Небезпечно для життя; викликати « швидку допомогу»; надати першу допомогу;

Б - небезпечно: викликати швидку допомогу, надати першу допомогу;

В - відносно безпечно; надати першу допомогу, потім проконсультуватися із спеціалістом.

6.6. Використання дезінфікуючих засобів

При дезінфекції необхідно використовувати стандартні дезінфекційні засоби, зареєстровані відповідно до законодавства, та які мають чинне Свідоцтво про державну реєстрацію. Необхідно дотримуватись інструкції до

кожного окремого дезінфекційного засобу, в тому числі щодо дотримання його ефективної концентрації та експозиції (з дотриманням часу перебування на оброблюваній поверхні). У якості дезінфекційних засобів рекомендуються розчини препаратів з низькою токсичністю. З метою запобігання розкладу активної речовини дезінфекційні засоби повинні зберігатися у затемнених місцях.

Інформацію про дату, час приготування дезінфікуючого розчину з зазначенням його об'єму та підписом особи, що його готувала вноситься до **Чек-листа приготування дезінфікуючих розчинів Ф - 1.2.**

6.7. Вимоги до осіб, що мають доступ та забезпечують приготування розчинів

Працівники, яких залучають до приготування дезінфекційних розчинів, зобов'язані:

- виконувати Правила внутрішнього розпорядку закладу;
- виконувати лише роботу, доручену керівником робіт та передбачену посадовою інструкцією;
- знати властивості дезінфекційних засобів та їх дію на організм людини;
- уміти користуватися засобами індивідуального та колективного захисту;
- пройти інструктаж за Інструкцією з надання домедичної допомоги та мати навички надання такої допомоги потерпілому залежно від отриманої травми;
- дотримуватися особистої гігієни, приймати їжу у спеціально передбачених місцях, утримувати в порядку робоче місце.

6.8. Вимоги до засобів індивідуального захисту

Всі роботи, пов'язані з дезінфікуючими засобами (розфасовка, приготування розчинів, обробка об'єктів та ін.) проводяться в спецодязі (халат, косинка) з обов'язковим використанням засобів індивідуального захисту (маска, рукавички). Для захисту шкіри рук при роботі з розчинами дезінфікуючих засобів використовуються гумові технічні рукавички.

Не рекомендується використовувати медичні рукавички в зв'язку з тим, що затікання в них деззасобів, створює умови для роздратування шкіри і кращого всмоктування. Не можна працювати з деззасобами при наявності мацерації, подряпин, ран на ділянках тіла, відкритих для впливу засобів, так як через пошкоджену шкіру полегшується проникнення препарату в організм.

6.9. Вимоги безпеки перед початком, під час виконання та після закінчення робіт з засобами, відповідальних осіб.

6.9.1. Вимоги безпеки перед початком роботи

- Перед початком роботи особа, що готує дезінфікуючі розчини, зобов'язана обов'язково одягти спецодяг та засоби індивідуального захисту.

6.9.2. Вимоги безпеки по закінченні роботи

- По закінченні роботи впорядкувати робоче місце, скласти всі шкідливі речовини у встановлене для зберігання місце.
- Зняти спецодяг й інші засоби індивідуального захисту й забрати їх у спеціально відведене місце.

7. Навчання персоналу

Ознайомлення новоприйнятих працівників з даною програмою-передумовою проводиться перед початком роботи та фіксується в **Листі ознайомлення – Ф-1.1** безпосередньо директором або призначеним ним співробітником. Повторне ознайомлення задіяних працівників проводиться не рідше 1 разу на рік та в разі затвердження нової версії документа.

Форма листа ознайомлення з Програмою-передумовою системи НАССР щодо безпечності зберігання та використання токсичних сполук і речовин	Додаток Ф-1.1
---	---------------------------------

ЛИСТ-ОЗНАЙОМЛЕННЯ

[illegible]

--	--	--	--	--

***Лист ознайомлення
з Програмою-передумовою системи НАССР
щодо безпечності зберігання та
використання токсичних сполук і речовин***

ЛИСТ-ОЗНАЙОМЛЕННЯ

Прізвище, ініціали	Посада	Підпис	Дата